



RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON

OTSUS

Vaidlustusasia number	8-24/284818
Otsuse kuupäev	07.02.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Nortal AS-i vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Rohefoori 1. etapp: põllumajandustoodete esmatootjate kestlikkuse hindamise kontseptsiooni ja hindamismetoodika väljatöötamine (Riigikantselei) II“ (viitenumber 284818) Nortal AS-i pakkumuse tagasilükkamise otsusele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Nortal AS, esindajad vandeadvokaat Sten Tikerpe ja advokaat Klen Teder Hankija, Riigi Tugiteenuste Keskus, esindaja Riina Loorpuu Kolmas isik, Consultare OÜ
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg 3 alusel

- Jätta rahuldamata Nortal AS-i vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Rohefoori 1. etapp: põllumajandustoodete esmatootjate kestlikkuse hindamise kontseptsiooni ja hindamismetoodika väljatöötamine (Riigikantselei) II“ (viitenumber 284818).
- Jätta Nortal AS-i poolt vaidlustusmenetluses kantud kulud tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg 10 päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 07.10.2024. a avaldas Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi ka Hankija) avatud hankemenetlusega riigihanke „Rohefoori 1. etapp: põllumajandustoodete esmatootjate kestlikkuse hindamise kontseptsiooni ja hindamismetoodika väljatöötamine (Riigikantselei) II“ (viitenumber 284818) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks teised riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD), sh Vastavustingimused, Nõuded meeskonnale (edaspidi Nõuded) ja Hindamismetoodika. Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 27.11.2024. a, esitasid pakkumuse Consultare OÜ ning ühispakkujad Nortal AS ja Sihtasutus Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus.

2. 31.12.2024. a otsusega lükkas Hankija tagasi ühispakkujate Nortal AS-i ja Sihtasutuse Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus (edaspidi Ühispakkujad) pakkumuse.

3. 10.01.2025. a laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Nortal AS-i (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsusele lükata Ühispakkujate pakkumus tagasi.

4. Kooskõlas riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 195 lg-ga 2 ja § 196 lg-dega 1 ja 3 teatas vaidlustuskomisjon 16.01.2025 kirjaga nr 12.2-10/8 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 21.01.2025 ja neile vastamiseks 24.01.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ja menetluskulude nimekirja Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Hankija. Vaidlustusmenetluse Kolmanda isikuna kaasatud Consultare OÜ oma seisukohti vaidlustusmenetluses ei esitanud.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **Nortal AS-i**, vaidlustuses ja 21.01.2025. a esitatud täiendavates seisukohtades põhjendatakse taotlust alljärgnevalt.

5.1. 05.12.2024. a saatis Hankija Vaidlustajale riigihangete registris (edaspidi RHR) teate: *Vastavustingimus punkt 2 sätestab, nõuded meeskonnale, esitatud meeskond peab vastama kõikidele hanke alusdokumendis „Nõuded meeskonnale“ toodud nõutele.*

„Nõuded meeskonnale“ 1.4.2. sätestab: pakkuja esitab AI spetsialisti CV, milles peab olema välja toodud töökogemus AI spetsialistina ja tööde kirjeldus või projektid, milles isik on osalenud AI spetsialistina. 2 aastat töökogemust peab kuude lõikes olema märgitud, kuud erinevate projektidega aga samal ajal ei tohi kattuda.

Olete esitanud AI spetsialistiks [ärisaladus]. Esitatud kogemustest nähtub, et esitatud projektidest kaugeim ajaliselt on esimene projekt, mille algus on 14/05/2023 ja kehtib tänaseni, ehk 2 aastat töökogemust AI spetsialistina ei ole täidetud. Kogemuse esitamisel kattuvaid kuid ei saa lugeda nii, et nõue oleks täidetud.

[...]

Kuna pakkuja ei saa esitada ka kogemuse kinnitamiseks uusi andmeid peale pakkumuste avamist, siis palume esitada kinnitus, et nõustute hankijaga, et pakkumuses esitatud andmete alusel on AI spetsialistiks esitatud [ärisaladus] eelneva kogemuse nõue täitmata?

5.2. Vastuseks eeltoodud teatele esitas Vaidlustaja 06.12.2024. a Hankijale selgituse, mille kohaselt oli asjaomase meeskonnaliikme (AI spetsialist) CV-st jäänud dokumendi töötlemise käigus toimunud inimliku eksituse tõttu välja osa tema töökogemust kajastavast infost. Dokumendi koostamisel sisestati kogu nõutud info, kuid tehnilise vea tõttu jäi töökogemust puudutav info CV-faili lõppversioonist osaliselt välja. Lisaks selgitustele edastas Vaidlustaja Hankijale sama spetsialisti kohta käiva parandatud CV-faili, milles olid ka varasemalt välja jäänud andmed, mis kajastasid juba varasemalt omandatud (ja RHAD-i kohaselt nõuetekohast) kogemust kinnitavaid andmeid.

5.3. 31.12.2024. a otsusega lükkas Hankija Vaidlustaja pakkumuse RHS § 114 lg 2 alusel tagasi ning edastas RHR-i vahendusel eraldi teatena Vaidlustajale pakkumuse tagasilükkamise põhjenduse. Sisuliselt põhjendas Hankija oma otsust argumendiga, et Vaidlustaja esitatud täiendatud andmetega CV kujutab endast pakkumuse lubamatut muutmist.

5.4. Hankija otsus on õigusvastane ja pakkumuse sisulise muutmisena ei ole käsitletav ühe meeskonnaliikme CV täiendamine andmetega:

1) mis kajastavad pakkumuse esitamise tähtajal üksnes objektiivselt eksisteerinud ja faktiliselt tõendatud asjaolusid; ja

2) mille esinemist Vaidlustaja on pakkumuses läbivalt kinnitanud.

Hankija pidanuks nendega arvestama ning pakkumuse vastavaks tunnistama.

5.5. Hankija viidatud puudus oli hõlpsasti kõrvaldatav ja Hankija oleks pidanud Vaidlustaja pakkumuse RHS § 46 lg 4 kohaste selgituste küsimise ja nende saamise järel vastavaks tunnistama.

5.6. Hankija tugineb vaidlustatud otsuse põhjendamisel peaasjalikult väitele, et täiendatud CV esitamisega muutis Vaidlustaja oma pakkumust niivõrd olulisel määral, et muudatuste

aktsepteerimise teel paneks hankija ebasoodsamasse olukorda teised pakkujad ja tegemist oleks ebavõrdse kohtlemisega.

Vaidlustaja niisuguse seisukohaga ei nõustu. Olukorras, kus Hankija võimaldab Vaidlustajal esitada selgitusi või täpsustusi pakkumuse esitamise ajal objektiivselt esinenud ja tõeste andmete kohta, ei toimu teiste pakkujate ebavõrdset kohtlemist. Vaidlustaja on esitanud selgitused üksnes selliste andmete kohta, mis objektiivselt esinesid ja vastasid tõele juba pakkumuste esitamise tähtpäeva seisuga.

5.7. RHS § 46 lg 4 annab hankijale õiguse nõuda pakkujalt pakkumuse kohta selgitusi või selgitamist võimaldavaid dokumente ning andmeid. Hankija seda sisuliselt ei teinud vaid esitas 05.12.2024. a Vaidlustajale ettepaneku esitada kinnitus pakkumuses esitatud AI spetsialisti töökogemuse mittevastavuse kohta. Sellisel kujul pöördumine on arusaamatu – Vaidlustaja on pakkumuses kinnitanud, et tema pakkumus vastab kõikidele RHAD-i nõuetele, Vaidlustaja oli Hankijaga pakkumuste esitamise tähtpäeva saabumise eelselt RHR-i vahendusel kirjavahetuses ning osales pakkujatele suunatud infopäeval. Vaidlustajal oli tahe ja kavatsus esitada nõuetekohane pakkumus.

5.8. Kuna asjasse puutuval meeskonnaliikmel oli pakkumuse esitamise tähtpäeval nõutav töökogemus olemas, esitas Vaidlustaja Hankijale selle täpsustamiseks täiendavad andmed, mis olid algsest CV-st välja jäänud. Vaidlustajale teadaolevalt tekkis inimlik eksitus kõige tõenäolisemalt alles dokumendi töötlemise kõige viimases tehnilises etapis, faili lõpliku konverteerimise käigus (.docx formaadist .pdf formaati viimisel), vahetult enne RHR-i üleslaadimist. Niisugust täpsustavate andmete esitamist, mis pakkumuse esitamise tähtpäeval objektiivselt esinesid, ei saa pidada pakkumuse sisuliseks muutmiseks, veelgi vähem selliseks muutmiseks, mille tagajärjel rikutaks teiste pakkujate suhtes võrdse kohtlemise põhimõtet.

5.9. Vastavalt Riigikohtu selgitustele võib hankija nõuda andmete täpsustamist või parandamist tingimusel, et see nõue puudutab selliseid dokumente või andmeid, mille puhul saab objektiivselt kontrollida, et need on varasemad kui pakkumuste esitamise tähtaeg (RHKo 3-19-1501, p 17). Vaidlustaja esitatud AI spetsialisti vastav töökogemus on just hõlmatud niisuguse olukorraga. Tallinna Ringkonnakohus on leidnud, et lubatav on formaalset tähendust omavate või pakkujal varem olemas olnud või temale hõlpsasti kättesaadavate dokumentide hilisem esitamine, mille tähtaegselt esitamata jätmine ei andnud talle teiste pakkujate ees eelist (TlnRKO 3-20-1227, p 12).

5.10. Kõnealuste täpsustavate andmete esitamise võimalus ei anna Vaidlustajale teiste pakkujate ees eelist, kuna sellega ei muudetud sisuliselt pakkumust ega saadud ka täiendavat tähtaega uute asjaolude väljaselgitamiseks. Tegemist on faktilise olukorra tuvastamist võimaldavate andmetega küsimuses, kas isikul oli ajalisel mõõdetult piisav töökogemus või mitte.

5.11. Seoses Hankija diskretsiooniõigusega ettevõtjatelt selgituste küsimisel viitab Vaidlustaja vaidlustuskomisjoni seisukohale, et teatud olukorras (nt osade spetsialistide andmete alltöövõtjate hankepassides esitamisel, mis on sisuliselt analoogne praeguse juhuga) on tegemist sedavõrd tühise puhtformaalse ja tehnilise eksimusega (kui üldse), mille puhul on hankija kaalutlusruum pakkujale selgituste esitamise võimaluse andmise osas kahanenud sisuliselt nullini ning proportsionaalsuse põhimõttest lähtuvalt tulnuks hankijal see võimalus vaidlustajatele anda ja saadud selgitusi vaidlustajate kvalifikatsiooni kontrollimisel arvesse võtta. Kui hankija niisuguses olukorras lükkab vaidlustaja pakkumuse ilma selgitusi küsimata (ja vastu võtmata) tagasi, toimib hankija õigusvastaselt (VAKO 196-19/215947, p 20).

5.12. Tähelepanuta ei saa jätta ka Riigikohtu seisukohta, mille kohaselt hankija kaalutlusõigus täiendavate dokumentide, andmete ja selgituste nõudmisel ei tähenda õigust otsustada selle nõude esitamise üle meelevaldselt (RHKo 3-3-1-24-13, p 22).

5.13. Vaidlustaja selgitas Hankijale, et tegemist ei ole andmete teadliku andmete esitamata jätmisega vaid inimliku eksimusega ja on esitanud selle kõrvaldamiseks täpsustavaid andmeid. Hankija ei ole seda arvesse võtnud. Asjaolu, et esialgu puudunud ja seejärel täiendatud andmed asusid AI spetsialisti CV viimasel leheküljel kinnitab Vaidlustaja selgituste elulist usutavust ja kavatsust esitada algusest peale terviklikud andmed.

5.14. Hankija peab enda poolt riigihangete alusdokumentides kindlaks määratud tingimustest rangelt kinni pidama ja hankijal on õigus riigihanke alusdokumentidega näha ette reegel, et ta kõrvaldab hankemenetlusest ettevõtja, kes ei ole nõutud tähtjaks esitanud dokumenti või teavet, mille esitamine oli riigihanke alusdokumentide järgi ettevõtja kõrvaldamise aluste kontrollimiseks nõutud. RHAD viidatud reeglit ei sisalda, mistõttu oli Hankijal ühelt poolt õigus, teiselt poolt tegeliku konkurentsi tagamiseks aga kohustus RHS § 46 lg 4 alusel Vaidlustajalt selgitusi nõuda, kartmata seejuures rikkuda võrdse kohtlemise põhimõtet.

5.15. Eelnevaga kogumis arvestades on Vaidlustaja seisukohal, et selgituste ja täpsustuste esitamine AI spetsialisti parandatud CV kujul ei too ühelgi viisil kaasa võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist ega antud juhul konkreetsemalt ka teise pakkuja ebavõrdset kohtlemist. Küll aga ei saa olukorda, kus tähtaegselt esitatud dokumentides esinevat ja kergesti kõrvaldatavat puudust siiski kõrvaldada ei lubata, pidada kooskõlaliseks hea halduse põhimõttega.

5.16. Hankija tugineb vaidlustatud otsuses ka väitele, et Vaidlustaja ei näidanud pakkumuse koostamisel üles pakkujalt nõutaval tasemel hoolsust. Riigikohus on väljendanud, et kuigi riigihankemenetlus sisaldab formaalseid põhimõtteid, ei tuleks nendest hankemenetluse sätete tõlgendamisel juhinduda (RKHKo 3-3-I-24-13, p 19).

5.17. Hankija on toiminud põhjendamatult jäigalt ja jätnud arvestamata, et lisaks Vaidlustajale esitas Riigihankes pakkumuse veel vaid üks pakkuja. Formalistlike nõuete ebaproportsionaalselt range kohaldamine ja selle tulemusel Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamine välistab võimaluse tagada piisav ja avatud konkurents.

5.18. Pakkumuse tagasilükkamine inimliku, eksimuse tagajärjel on ka pakkuja hoolsuskohustuse olemuse ja eesmärgi valguses ebaproportsionaalne meede ja vastuolus nii hea halduse põhimõttega kui ka RHS §-s 3 sätestatud riigihangete korraldamise üldpõhimõtetega, sh konkurentsi efektiivse ärakasutamise ja avalike vahendite säästliku kasutamise põhimõtetega – iseäranis olukorras, kus pakkumuse on lisaks Vaidlustajale esitanud ainult üks konkureeriv pakkuja ning hanke eeldatav maksumus ületab rahvusvahelist piirmäära.

5.19. Oma pakkumuse p-is 2.3 kinnitas Vaidlustaja, et pakkumus vastab kõikidele Riigihanke nõuetele (sh meeskonnaliikmete töökogemuse osas). Samuti on Vaidlustaja pakkumuse p-is 6 selgitanud, et projekti edukaks elluviimiseks on pakkuja moodustanud multidistsiplinaarse meeskonna, kelle kombineeritud ekspertiis katab kogu projekti ulatuse. Samas punktis välja toodud projektitiimi tutvustavas lõigus on Vaidlustaja kinnitanud, et tema vanem-andmeteadlasest AI eksperdil on tõestatud kogemus masinõppe rakendamisel.

5.20. 21.10.2025. a esitas Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

5.20.1. Vaidlustuse keskne argument on see, et Vaidlustaja küll koostas riigihanke alusdokumentidele vastavad, nõuetekohased pakkumuse dokumendid (sh AI spetsialisti CV-faili), kuid täpselt tuvastamata tehnilise tõrke tõttu jäi osa töökogemust puudutavast infost AI spetsialisti CV-faili lõppversioonist välja.

5.20.2. Hankija kahtleb Vaidlustaja väidete usaldusväärsuses, heites ette, et Vaidlustaja ei ole oma väidete tõendamiseks esitanud .docx faili, milles kajastuksid õiged andmed ja mis oleks koostatud enne pakkumuse esitamist.

Vaidlustajale jääb arusaamatuks, millisel hetkel oleks ta Hankija hinnangul pidanud õigete andmetega .docx dokumendi esitama, kuna Hankija ei andnud Vaidlustajale enne 31.12.2024 otsust mingit võimalust selgituste esitamiseks.

5.20.3. Vaidlustaja on vaidlustuses esitanud ühe tõenäolise selgituse vea tekkimise kohta ning on jätkuvalt seisukohal, et tegemist on tekkinud veale kõige tõenäolisema selgitusega.

5.20.4. Vastupidiselt Hankija väljendatule on Vaidlustajal võimalik esitada AI-spetsialisti CV-faili .docx formaadis tööversioon, milles kajastub tema töökogemus nõutud valdkonnas juba aastast 2019. Faili metaandmete põhjal on võimalik veenduda, et see salvestati sellisel kujul juba 26.11.2024 kl 15.14, s.o enne pakkumuse esitamise tähtpäeva.

6. Hankija, **Riigi Tugiteenuste Keskus**, vaidleb vaidlustusele vastu (Hankija vastus esitati 15.01.2025 ja 23.01.2025 kirjadega) ning palub jätta selle rahuldamata alljärgnevatel põhjustel.

6.1. Ühispakkujate pakkumus tunnistati mittevastavaks, kuna see ei vasta Vastavustingimuse p-is 2 „Nõuded meeskonnale“ toodud nõudele. Täpsemalt seisneb puudus tingimuses osas, mille kohaselt peab pakkuja meeskonda kuuluma 1 AI spetsialist, kes vastab RHAD-is sätestatud nõuetele.

6.2. Vastavustingimuse „Nõuded meeskonnale“ kohaselt pidi pakkuja meeskonda kuuluma vähemalt 1 AI spetsialist.

RHAD dokumendi „Nõuded meeskonnale“ kohaselt:

1.4. *AI spetsialist peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:*

1.4.1. *omab vähemalt 2-aastast töökogemust AI spetsialistina riigihankele eelneva viimase 60 kuu jooksul, kelle tööülesanneteks oli AI tehnoloogiate rakendamine ja/või AI mudelite treenimine;*

1.4.2. *pakkuja esitab AI spetsialisti CV, milles peab olema välja toodud töökogemus AI spetsialistina ja tööde kirjeldus või projektid, milles isik on osalenud AI spetsialistina. 2 aastat töökogemust peab kuude lõikes olema märgitud, kuud erinevate projektidega aga samal ajal ei tohi kattuda.*

6.3. Vaidlustaja esitas oma pakkumuses AI spetsialisti ning kogemuse tõendamiseks oli lisatud ka AI spetsialisti CV. Esitatud kogemustest nähtub, et esitatud projektidest kaugeim ajaliselt on esimene projekt, mille algus on 14/05/2023 ja kehtib tänaseni, ehk 2 aastat töökogemust AI spetsialistina ei ole täidetud.

6.4. Hankija pöördus Vaidlustaja poole ning andis teada, et esitatud andmete kohaselt ei ole vastav nõue AI spetsialisti osas täidetud ning palus Vaidlustajalt kinnitust selle osas.

Oma vastuses kinnitas ka Vaidlustaja ise, et esitatud CV-s toodud andmete pinnalt ei ole vastav nõue täidetud ehk CV-s ei ole kajastatud kogu spetsialisti kogemust. Väidetavalt Vaidlustaja küll koostas korrektse dokumendi, kuid mingil põhjusel pakkumuses esitatud dokument kogu vajalikku infot ei sisaldanud. Vaidlustaja lisas vastusesse uue CV, mis sisaldas uusi andmeid, ehk oli lisatud 2 uut projekti.

6.5. RHS § 46 lg 4 räägib konkreetselt võimalusest selgitada pakkumuses esitatud andmeid. Antud juhul Vaidlustaja ei selgitanud pakkumuses toodud andmeid, vaid esitas oma vastusega koos uue CV, mis sisaldas uusi andmeid, mida esialgne pakkumus ei sisaldanud. Selgitamine tähendab üksnes juba esitatud andmete täpsustamist või lahtimõtestamist, mitte täiesti uute faktide esitamist.

6.6. Vaidlustuskomisjon on oma otsustes rõhutanud, et pakkujatel on hankemenetluses kõrgendatud hoolsuskohustus ning pakkumuse vastavuse eest riigihanke alusdokumentides esitatud nõuetele vastutab pakkuja. Kui Vaidlustaja tegevus (peale pakkumuste tähtaega uue CV esitamine) oleks lubatav, vähendaks see praktikas oluliselt pakkujate hoolsuskohustust, kuna pakkujad ei peaks enam tagama oma pakkumuses esitatud andmete täielikkust ja õigsust, vaid saaksid sisuliselt pärast pakkumuste esitamise tähtaega uusi dokumente juurde esitada, et kohandada tagantjärele oma pakkumust hankija nõuetele vastavaks. Selline praktika ei oleks kooskõlas hankemenetluse läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtetega.

6.7. Hankija on RHAD-is selgelt välja toonud, et pakkuja peab pakkumuses esitama CV, milles peab kajastuma 2 aastat töökogemust. Lisaks on lisateabe dokumendis rõhutatud seda, et pakkumuses esitatud andmed peavad olema esitatud viisil, mis võimaldavad Hankijal kontrollida nende vastavust RHAD-is toodud tingimustele.

6.8. Vaidlustaja pakkumuses toodud info pinnalt on tegemist mittevastava pakkumusega, mida Vaidlustaja üritab pärast pakkumuste esitamise tähtaega selgituste ja uue CV saatmisega muuta vastavaks. Kui pakkumuse mittevastavus riigihanke alusdokumentide tingimustele on pakkumuses ilmne ja mittevastavuse kõrvaldamine oleks võimalik üksnes uute andmete/dokumentide esitamise kaudu, oleks tegemist pakkumuse lubamatu muutmisega pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva.

6.9. Vaidlustuskomisjon on välja toonud, et ei oma tähtsust, kas puudus sattus pakkumusse tahtlikult või kogemata. RHS ei näe ette, et pakkumuste vastavuse kontrollimisel tuleks arvesse võtta subjektiivseid kaalutlusi. Pakkumuste vastavuse kontroll on objektiivne – pakkumuses esinevat puudust ei saa ära mõelda või selle raskust skaalal sisuline-mittesisuline vähendada või suurendada sõltuvalt sellest, kas tegemist oli õnnetu näpuvea või pakkuja teadliku tegevusega.

6.10. Hankijal puudus igasugune võimalus veenduda, et pakkujal oli korrektne CV vorm olemas juba enne pakkumuste esitamise tähtaega. Vaidlustaja on esitanud uue CV vormi pdf formaadis, mis on koostatud 06.12.2024 kell 7.20 (st peale pakkumuste esitamise tähtaega), mis Hankija jaoks kinnitab, et varasemalt (st enne pakkumuste esitamise tähtaega) koostatud korrektset dokumenti olemas ei ole.

Ka kohus on leidnud (3-21-319), et kui täiendavate andmete lisamise eesmärgiks on juba esitatud pakkumuse riigihanke alusdokumentides toodud tingimustele vastavaks kohendamiseks, siis sellisel juhul ei ole tegemist tehnilise vea kõrvaldamisega ning seda ka juhul, kui tegemist võis olla inimliku eksitusega. Ükskõik, millistest ajenditest lähtuvate möönduste tegemine viiks kohtu arvates riigihankes läbipaistvuse põhimõtte eiramiseni ja pakkujate ebavõrdse kohtlemiseni, sest kõigil pakkujatel peavad olema hankes samad võimalused.

6.11. Peale pakkumuste tähtaja saabumist uue CV arvesse võtmise on välistanud ka vaidlustuskomisjon, kes on leidnud, et tegemist on sisulise mittevastavusega, kui CV vorm on koostatud pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva või sisaldab andmeid, millest nähtuks, et pakkumus muutuks vastavaks alles pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva.

6.12. Hankija leiab, et käesoleval juhul on tegemist ilmse sisulise puudusega, kuivõrd pakkujal on jäänud esitamata andmed RHAD-is nõutud mahus. Uute andmete aktsepteerimisel oleks tegemist täiendava tähtaja andmisega ühele pakkujale, kes saaks õiguse korrigeerida ja muuta algset pakkumust, lisades juba esitatud CV-sse uusi projekte, mida esialgne pakkumus ei sisaldanud. Pakkujate ebavõrdse kohtlemisena oleks tegemist seetõttu, et võib olla oleks ka mõni teine pakkuja teinud pakkumuse, kui oleks teadnud, et projektide lisamine on lubatud ka peale pakkumuste esitamist. Uute andmetega arvestamisel saaks pakkuja võimaluse muuta mittevastav pakkumus vastavaks ning pakkumuses esitatud kogemust suurendada ja see läbi saada parem tulemus hindamisel.

6.13. 23.01.2025. a esitas Hankija täiendavad seisukohad.

6.13.1. Vaidlustaja on oma täiendavates seisukohtades hakanud tõestama, et õigete andmetega dokument oli varasemalt olemas, kuid see ei oma sisulist tähtsust, sest Hankija hindab pakkumuse vastavust pakkumuses toodud info kohaselt. Pakkumuses vajalikud andmed puudusid ning hilisem info ei saa olla pakkumuses oleva info selgitamine või täiendamine, vaid tegemist on olukorraga, kus pakkumuses oleva info pinnalt mittevastavat pakkumust püütakse hilisemate andmete esitamiseks muuta vastavaks.

6.13.2. Hankija hinnangul puuduks siis riigihangetes üldse kohustus ja loogiline põhjendus CV esitamiseks, kuna CV-s toodud kogemus ongi reeglina varasemalt isikul olemas ning alati saaks öelda, et tegemist oli inimliku eksitusega ning esitada nõutud dokument hiljem. Lisaks venitab selline lähenemine põhjendamatult riigihangete läbiviimisele kuluvat aega, kui pakkuja saab peale pakkumuste esitamise tähtaega alles hakata dokumente esitama. Veelgi enam ei oleks see aus ega võrdne kohtlemine teiste pakkujatega, kes on olnud hoolsad ja esitanud kõik vajalikud andmed korrektselt pakkumuste esitamise tähtajaks.

6.13.3. Vaidlustaja on esitanud täiendavate seisukohtadega koos ka tõendeid, mis peaksid veenma Hankijat, et nii kogemus kui ka selle tõendamiseks koostatud dokument olid olemas enne pakkumuste esitamise tähtaega. Esitatud tõendid seda tõsikindlalt ei tõenda. Esiteks ei ole tõenditest võimalik tuvastada, mis dokumendiga täpselt on tegu. Teiseks võis tööversioone Vaidlustajal olla enne pakkumuste esitamist rohkem ja igasuguste erinevatel kuupäevadel ning kellaaegadel tehtud kommentaaridega, kuid see ei tõenda, et tal oli ka pakkumuste esitamise hetkel (ehk päev hiljem täiendatud seisukohtadega esitatud tõendist) just sellised projektid seal kirjas, nagu Vaidlustaja väidab. Vaidlustaja hoolsuskohustus oli seda infot kontrollida enne pakkumuse esitamist, mida ta teinud ei ole.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. Vaidlustaja taotleb Hankija 31.12.2025. a otsuse kehtetuks tunnistamist, millega lükati tagasi Ühispakkujate pakkumus.

Hankija põhjendab Ühispakkujate pakkumuse tagasilükkamist sellega, et pakkumuses esitatud AI ekspert ei vastanud Nõuetes kehtestatud tingimusele.

Vaidlus puudub, et:

1) Vastavustingimustes kehtestatud tingimuses „Nõuded meeskonnale“ oli nõutud, et pakkuja meeskonda peab kuuluma vähemalt üks AI spetsialist, kes peab vastama Nõuetes toodud nõuetele. Selle tõendamiseks pidi pakkuja esitama RHAD-i vormi kohase CV;

2) Nõuete p-is 1.4.2 on kehtestatud: *pakkuja esitab AI spetsialisti CV, milles peab olema välja toodud töökogemus AI spetsialistina ja tööde kirjeldus või projektid, milles isik on osalenud AI spetsialistina. 2 aastat töökogemust peab kuude lõikes olema märgitud, kuud erinevate projektidega aga samal ajal ei tohi kattuda;*

3) Ühispakkujad esitasid oma pakkumuses AI spetsialisti ning tema CV;

4) Ühispakkujate pakkumuses esitatud AI spetsialisti CV-st ei nähtunud Nõuete p-is 1.4.2 nõutud spetsialisti 2 aastane töökogemus kuude lõikes, *kusjuures kuud erinevate projektidega aga samal ajal ei tohi kattuda.*

Seega piirdub vaidlus sisuliselt üksnes sellega, kas Hankija oleks pidanud arvestama Ühispakkujate pakkumuse vastavuse kontrollimisel ka andmeid, mida Vaidlustaja pakkumuses ei esitanud ja millega Vaidlustaja soovis täiendada AI spetsialisti CV-s esitatud andmeid pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva.

8. Pakkumuste vastavuse kontrollimisel tuvastas Hankija, et Ühispakkujate pakkumuses esitatud AI spetsialisti CV-s toodud töödes/projektides osalemise andmetest ei nähtu, et spetsialistil oleks nõutav 2 aastane töökogemus ning Hankija pöördus RHS § 46 lg 4 alusel selgituste küsimiseks 05.12.2024. a RHR-i kaudu Vaidlustaja poole (vt otsuse p 5.1)¹.

06.12.2024. a Vaidlustaja vastas küsimusele, et inimliku eksituse tõttu pole pakutud AI spetsialisti CV-s esitatud kogu spetsialisti kogemust kajastavat infot. Vastuse manusena esitas Vaidlustaja AI spetsialisti uue CV, mida võrreldes pakkumuses esitatud CV-ga oli täiendatud kahe töö/projektiga, millest nähtus spetsialisti täiendav kogemus.

9. Hankija ei arvestanud Vaidlustaja poolt uues CV-s esitatud andmetega ning lükkas Ühispakkujate pakkumuse 31.12.2024. a otsusega tagasi. Samal päeval edastas Hankija Vaidlustajale üksikasjalikud põhjendused Ühispakkujate pakkumuse tagasilükkamise kohta.

10. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija jättis Ühispakkujate pakkumuse vastavuse kontrollimisel õiguspäraselt arvestamata Vaidlustaja poolt 06.12.2024. a esitatud AI spetsialisti täiendava CV (ja selles esitatud uued andmed).

10.1. Vastavustingimustest ja Nõuetest tulenevalt oli pakkujatel kohustus esitada andmed AI spetsialisti vastavuse kohta Nõuetele pakkumuses esitatavas spetsialisti CV-s. Vaidlust ei saa olla selles, et Ühispakkujate pakkumuses esitatud AI spetsialisti CV-s toodud andmete kohaselt pakutud AI spetsialist Nõuete p-is 1.4.2 kehtestatud töökogemuse nõudele (vähemalt 2 aastat) ei vasta. Seega ei saa 06.12.2024. a AI spetsialisti täiendavas CV-s olevate uute tööde/projektide esitamist käsitleda pakkumuses esitatud andmete täpsustamise või parandamisena, kuna uute andmetega soovis Vaidlustaja muuta mittevastavat pakkumust vastavaks. Vaidlustaja esitas pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva andmed, mis pakkumuses puudusid ning mille olemasolu ei saanud Hankija ka eeldada.

10.2. Pakkujalt selgituste või selgitamist võimaldavate dokumentide küsimist (sh pakkumuses esitatud andmete kohta) reguleerib RHS § 46 lg 4. Selle sättega on Eesti õigusesse üle võetud direktiivi 2014/24/EL art 56 lg 3.

Euroopa Kohus on oma otsuse nr C-131/16 p-is 33 asunud seisukohale, et selgituste nõudmisega, mis võib teatud tingimustel olla lubatud, ei tohi kõrvaldada sellist puudust, mis seisneb hankedokumentides nõutud dokumendi või andmete esitamata jätmises. Ka Riigikohus on selgitanud, et [---] hankija ei pea pakkujale andma võimalust puuduste

¹ Vt ka RHR, sõnumi ID: 911907.

kõrvaldamiseks näiteks siis, kui asjaolud näitavad, et pakkujal on dokumendid või andmed jätnud esitamata teadlikult. Samuti ei pea hankija oletama, kas pakkujal on lisaks esitatud dokumentidele veel dokumente ja andmeid. [---] (Riigikohtu 13.06.2013 otsus nr 3-3-1-24-1, p 22).

10.3. Kohtupraktika järgi saab pakkujale teatud tingimustel ja ulatuses vastu tulla ning aktsepteerida ilmselgete vigade parandamist pakkumuses (nt Euroopa Kohtu 28.02.2018 otsus liidetud kohtuasjades C-523/16 ja C-536/16, MA.T.I. SUD, p-d 49–50), kuid esitatud pakkumust ei saa muuta.

Kohtud (nt Tallinna Ringkonnakohus oma 14.11.2023 otsuse nr 3-23-1783, p 16) on oma otsustes esitanud järgmisi seisukohti:

1) pakkumust saab pärast selle esitamist üksnes selgitada või täpsustada, kuid mitte muuta. Seejuures ei loeta pakkumuse muutmiseks ilmsete vigade parandamist;

2) pakkujal peab küll olema hoolas, kuid see ei tähenda, et hankija võiks ilma kaaluka põhjuseta kõrvaldada hankemenetlusest pakkujal, kes on esitanud pakkumuses ebaselgeid andmeid, mille ebaselgus on lihtsalt kõrvaldatav.

10.4. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et praegusel juhul ei saa AI spetsialisti vastavuse tõendamiseks vajalike andmete esitamata jätmist käsitleda ilmselge veana pakkumuses või ebaselgete andmete esitamisega, mida saaks kõrvaldada pakkumuses esitatud andmete selgitamise või täpsustamisega. Ühispakkujate pakkumus on vaidlusaluses osas (AI spetsialisti CV) üheselt mõistetav ning tegelikult puudus Hankijal vajadus midagi selgitada ja täpsustada, seetõttu puudus ka alus pakkumuse muutmiseks või täiendamiseks RHS § 46 lg 4 alusel. Kui pakkumuse mittevastavus RHAD-i tingimustele on pakkumuses ilmne ja mittevastavuse kõrvaldamine oleks võimalik üksnes uute andmete/dokumentide esitamise kaudu, on tegemist pakkumuse lubamatu muutmiselega pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva, millise olukorraga on vaidlustuskomisjoni arvates tegemist ka käesoleval juhul. Nagu ka Vaidlustaja ise mõönab, vastaks Ühispakkujate pakkumuse AI spetsialisti osas Nõuetele üksnes siis, kui arvestada ka pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva esitatud andmeid.

10.5. Vaidlustuskomisjon mõönab, et Hankija 05.12.2024. a päringust ei ole selgelt arusaadav, miks Hankija selle esitas, kuid kuna Hankija päringus sõnaselgelt rõhutas [---] *Kuna pakkujal ei saa esitada ka kogemuse kinnitamiseks uusi andmeid peale pakkumuste avamist* [---] siis ilmselgelt ei olnud eesmärgiks, et Vaidlustaja täiendaks oma pakkumust uute andmetega.

Vastuseks esitas Vaidlustaja enda initsiatiivil mitte lihtsalt andmed AI spetsialisti kahe töö/projekti kohta, mida pakkumuses polnud nimetatud, vaid täiesti uue dokumendi – AI spetsialisti uue CV. Seega ei soovinud Vaidlustaja mitte üksnes täiendavate tööde/projektide arvestamist AI spetsialisti Nõuetele vastavuse kontrollimisel, vaid sisuliselt pakkumuses esitatud dokumendi (CV) asendamist dokumendiga, mida pakkumuses ei esitatud. Kuigi vahe võib näida formaalne, kinnitab see täiendavalt, et Vaidlustaja poolt 06.12.2024. a esitatud andmete arvestamisel pakkumuse vastavuse kontrollimisel, oleks tegemist pakkumuse muutmiselega. Selle järeldusega ei väida vaidlustuskomisjon, et Vaidlustaja 06.12.2024. a esitatud uusi andmeid oleks Hankijal tulnud või olnud võimalik arvesse võtta, kui Vaidlustaja oleks vormistanud need mingil teisel viisil.

10.6. Vaidlustuskomisjon leiab, et täiendavaks põhjuseks, miks ei saa käsitleda Vaidlustaja 06.12.2024. a täiendavate andmete esitamist RHS § 46 lg 4 alusel lubatava tehnilise vea või ilmselge puuduse kõrvaldamisena pakkumuses on see, et Riigihankes kehtestatud Hindamismetoodika kohaselt on üheks pakkumuste hindamise kriteeriumiks Projektiplaan – osakaaluga 70. Hindamismetoodika kohaselt on üheks Projektiplaan kriteeriumi alamkriteeriumiks ka *Pakkujate projektiteeskonna varasema töökogemuse kirjeldus ning tööjaotus ja töökoormus projektis* (alamkriteerium 6). Võimalus täiendada AI spetsialisti kogemust uute andmetega, mida pakkumuses ei esitatud, mõjutaks seega otseselt ka pakkumuste hindamist, mis omakorda tõstataks küsimusele lubamatutest läbirääkimistest ühe pakkujaga, mis oleks vastuolus hankemenetluse läbipaistvuse ja pakkujate võrdse kohtlemise üldpõhimõtetega (RHS § 3 p-id 2 ja 3).

10.7. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustaja seisukohaga, nagu tuleneks sellest, et lisaks Vaidlustajale esitas Riigihankes pakkumuse vaid üks pakkujal, et Hankija oleks pidanud kohaldama Riigihanke tingimusi kuidagi „leebemalt“, kuna Vaidlustaja arvates välistab *formalistlike nõuete ebasproportsionaalselt range kohaldamine* piisava ja reaalse konkurentsi. Hankemenetluses osalevate pakkujate arv ei saa ega tohi avaldada mingit mõju sellele, kuidas

RHS-i sätteid kohaldatakse ning RHS-ist ning RHAD-ist tulenevaid nõudeid pakkumusele ei saa pidada formalistlikeks. RHS-iga on kooskõlas hankelepingu sõlmimine ka olukorras, kus üle ühe nõuetekohase pakkumuse riigihankes ei esitatagi.

11. Eeltoodu alusel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsus lükata Vaidlustaja pakkumus tagasi on kooskõlas RHS § 46 lg-ga 4 ja § 114 lg-ga 2 on õiguspärane ning alused selle kehtetuks tunnistamiseks puuduvad.

Vaidlustusmenetluse kulud

12. Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

12.1. Hankija ja Kolmas isik ei ole esitanud taotlust lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks.

12.2. Vaidlustaja kulud vaidlustusmenetluses jäävad Vaidlustaja kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)
Taivo Kivistik